

TILL DIG SOM HOTAS AV

PERMITTERING

Förvärvsarbete innebär att en anställd utför arbetsuppgifter åt arbetsgivaren som i gengäld betalar lön till den anställda. Under en permittering avbryts tillfälligt dels den anställdas skyldighet att utföra arbetsuppgifterna och dels arbetsgivarens skyldighet att betala lön. Arbetsgivaren kan ensidigt ta beslut om permitteringar på ekonomiska grunder.

Har du blivit varslad om en permittering? Här redogör vi för förfarandena kring permitteringar och ger svar på de praktiska frågor som du stöter på i samband med permitteringshot. Kom också ihåg att du kan vända dig till din förtroendemann med frågor eller problem rörande permitteringar.

Leder till lagbrott

Permitteringar är i sig tillåtna också inom utbildningssektorn, men att permittera lärare leder i de flesta fall till att kommunen bryter mot de rättigheter som lagen ger eleverna. *Lagen om grundläggande utbildning* ger eleverna bland annat rätt till

- läroplansenlig undervisning och elevhandledning under arbetsdagarna; alltså 190 dagar per läsår, som kan förlängas med högst sex dagar,
- i undervisningsgrupper som är sammanställda så att målen i läroplanen kan uppnås och dessutom
- i en trygg studiemiljö.

Om kommunen beslutar att permittera lärarna, måste kommunen garantera att verksamheten alltid följer läroplanen och årsplanen.

Att trygga elevernas rättigheter samtidigt som lärare permitteras är näst intill omöjligt. Därför leder lärarpermitteringar så gott som alltid till en olaglig situation. I det här instämmer såväl lagberedare som domstolar.

En dyr lösning

Att permittera lärare är inte ekonomiskt lönsamt. Enligt myndigheternas beslut

är kommunen skyldig att ordna stödundervisning för de elever som hamnat på efterkälken i samband med permitteringar. Dessutom märks effekterna av en permittering länge i inlärningsmiljön. Särskilt elever med specialbehov lider under en permittering. Att permittera lärare är en dyr och kortsiktig lösning. Det finns alltid alternativa lösningar på ett bokslutsunderskott.

I samband med den förra permitteringsvågen märkte alla berörda hur snabbt ordningen i skolan och elevernas arbetsmotivation rasade. Klimatet i många skolor har hårdnat under de senaste åren och lärarnas arbete har blivit allt mer komplicerat. Att återupprätta en god inlärningsmiljö efter en ny permitteringsvåg tar flera år.

Resultatet är kaos

En permittering är alltid arbetsgivarens ensidiga åtgärd som inte på något sätt gagnar de anställda. Om arbetsgivarens anbud låter som ett hyfsat alternativ, är det viktigt att tänka på de följder som permitteringar alltid får för både elevernas och lärarnas arbetsmiljö.

Permitteringar kan också ställa lärarkollegiets enighet på prov. Om du själv har ett kassaöverskott och gärna tar en extra ledighet, har du kanske en kollega som vänder på slantarna. Din frånvaro drabbar både elever och kolleger.

I samband med permitteringar är lärare skyldiga att vid sidan om sina egna timmar också ta hand om en permitterad kollegas timmar. För dessa timmar utbetalas ingen extra ersättning. Om din kollega däremot tar ut oavlönad tjänstledighet, har du rätt till avtalsenligt vikariearvode.

De lärare som låter sig övertalas att ta ut tjänstledighet i samband med en permitteringsvåg är alltid medskyldiga till det kaos som situationen leder till. Under en permittering är det däremot enbart arbetsgivaren som bär ansvaret för den ohållbara situationen. Detta är en viktig anledning till att lärarfacket alltid motsätter sig alla slags sparavtal. Du som är lärare ska aldrig bära ansvar för det kaos som permitteringar och sparavtal förorsakar i skolan.

När det galna beslutet är taget

Då en kommunal arbetsgivare har tagit permitteringsbeslut, får förtroendemännen ett förhandsmeddelande om permitteringarna. Senast en månad före permitteringarna får du ett skriftligt meddelande om permitteringen. I meddelandet måste framgå varför du permitteras, när permitteringen börjar och hur länge den pågår.

Det är alltid förtroendemännen som representerar de anställda vid förhandlingar om permitteringsbeslutet. Det här är viktigt, eftersom förtroendemännen har den sakkunskap som behövs om bland annat rätten till dagpenning. En enskild medlem och enskilda skolor kan inte avtala om permittering eller inplaceringen av den. Detta att undvika misstag som medför att lärarna förlorar sin dagpenning. Tidpunkten för en permittering slås alltid fast på central nivå.

Aldrig på en lördag

En permittering kan aldrig börja eller sluta en dag som normalt är ledig – till exempel lördag eller söndag. Ett undantag utgör dock vårterminens avslutningsdag. Om du av någon anledning inte är i tjänst, exempelvis på grund av sjukdom, kan din arbetsgivare inte permittera dig. Detta förutsätter dock att sjukledigheten påbörjats då permitteringsbeslutet tas. Om du har varit anställd en kortare tid än sex månader är du undantagen permitteringarna.

... och inte under sommaren

Lärare kan aldrig permitteras då skolans verksamhet är avbruten. Detta har bland annat arbetsdomstolen konstaterat i ett domslut. Det är avtalsvidrigt att permittera lärare på sommaren, under jullovet, höstlovet, sportlovet eller något annat lov. Inte heller under undervisningsfria dagar kan lärare permitteras. En permittering kan bara ske som ett avbrott i lärararbetet.

Undervisningstalko?

Också i samband med permitteringar har alla elever rätt till en trygg studiemiljö. Det här ställer stora krav på de lärare som är i tjänst i en underbemannad skola. Av säkerhetsskäl är skolan tvungen att inhibera undervisningen i ämnen som ställer stora krav på säkerhetsarrangemangen. Undervisningen i till exempel teknisk slöjd, gymnastik och kemi är ofta omöjliga att genomföra under en permitteringsperiod.

Om någon i ditt kollegium vill sköta undervisningen på ”talkoarbete” under permitteringen, kan det få ödesdigra följder i skolan. En lärare som är permitterad bär inget ansvar för undervisningen, eftersom läraren inte är i tjänst. Om något händer är det alltid i sista hand rektorn eller föreståndaren som organiserat skolarbetet och övervakningen under permitteringen som bär ansvaret för skadorna.

Det är viktigt att allt arbete som vanligtvis görs i skolan eller hemma förblir ogjort under en permittering. Att utföra ett helt annat arbete är däremot tillåtet, eftersom du har rätt att ta en annan anställning under tiden för permitteringen. Om

arbetsgivaren är tvungen att anställa vikarier under tiden för permitteringarna, är det i första hand de permitterade som ska ges möjlighet till arbete.

Bor du i en tjänstebostad? Rätten till bostaden består under permitteringstiden.

Pengar för permitterade

Under tiden för permitteringen har du inte rätt till vare sig lön eller någon annan ersättning från arbetsgivaren. Om du tillhör facket är du däremot under vissa förutsättningar berättigad till A-kassans dagpenning.

De krav som A-kassan ställer på utbetalningen av dagpenning är att du har jobbat minst 34 veckor och samtidigt varit medlem i förbundet och A-kassan. Arbetsveckorna kan samlas under 28 månader före permitteringen. Om du under den här så kallade granskningsperioden har varit till exempel moderskaps- eller föräldraledig, förlängs perioden i motsvarande mån.

Innan du kan få dagpenning har du sju självriskdagar då ingen dagpenning betalas. Den här så kallade karenstiden utgörs av arbetsdagar, bara måndag till fredag inräknas. Om du är permitterad under flera kortare perioder, kan du samla självriskdagarna under åtta kalenderveckor. Efter de här åtta veckorna blir du tvungen att börja från noll igen, ifall du inte lyckats samla ihop tillräckligt många karensdagar.

A-kassesystemet känner endast till arbetsveckor med fem dagar. Inom en vecka kan det därför finnas bara fem arbetsdagar eller självrisk- och dagpenningdagar. Om du är permitterad under en vecka med lördag som arbetsdag, går dessvärre alltid en självrisk- eller dagpenningdag förlorad. Om du är permitterad från måndag till onsdag och arbetar torsdag till lördag har du därmed tre arbetsdagar. Trots att du har varit permitterad tre dagar den kalenderveckan, är det bara två dagar som räknas som självrisk- eller dagpenningdagar. Den införtjänade självrisktiden är ikraft under sammanlagt 34 veckor från och med din första permitteringsdag.

Lagstiftningen gällande ersättning i samband med permittering ändrade den 1.1.2010. Ändringen innebar att då du är permitterad och har införtjänat självrisktiden, är det nu lättare än tidigare att få inkomstrelaterad dagpenning. Den jämkade dagpenningen har slopats och därmed kan du få full dagpenning också då du är permitterad endast under enstaka dagar. Den förändrade lagstiftningen gäller permitteringar under perioden 4.1.2010-2.1.2011.

På Arbetslöshetskassornas samorganisations hemsidor - www.tyj.fi - kan du med hjälp av ett räkneverk kalkylera hur stor din estimerade dagpenning skulle vara.